

[Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1060-12>. 7. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>. 8. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=796-2010-%EF>. 9. Заруба В.Я. Системний аналіз впливу людського фактору на інноваційний розвиток економіки / В. Я. Заруба, Н. В. Кузьминчук // Механізм стратегічного управління інноваційним розвитком: монографія за ред. О.А. Біловодської. Суми: Університетська книга. – 2010. – 432 с. 10. Екишкеев Т.К. Развитие конкурентного потенциала вуза на рынке образовательных услуг / Т.К. Екишкеев // Проблемы современной экономики. – 2009. – № 2(30). – С. 375-378. 11. Стратегическое планирование деятельности вуза на рынке образовательных услуг. Монография. / Под ред. В.А. Долятовского, О.А.Мазура. – Ростов-на-Дону-Невинномыск: СКНЦ ВШ-РГЭУ «РИНХ»-НИЭУП. – 2005. – 235 с. 12. Радаев В. В. Понятие капитала, формы капиталов и их конвертация / В. В. Радаев // Экономическая социология: электронный журнал. – 2002. – Том 3. – №4. – С. 20-33. – Режим доступу: <http://ecsoc.hse.ru/pdf/ecsoc011.pdf>.

Надійшла до редколегії 20. 10. 2012

УДК 338.4:37

Освітні послуги вищого навчального закладу і їх ресурсне забезпечення / Дмитренко О. М. // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2012. – № 56(962). – С. 48–57. – Бібліогр.: 12 назв.

Проведена класифікація і структуризація видів освітніх послуг вищих навчальних закладів, визначено їх соціально-економічні категорії, ресурсне забезпечення і суспільне значення.

Ключевые слова: освітня послуга, вище навчальне заведення, ресурси.

Classification and strukturization of types of educational services of higher educational establishment is conducted. Also their socio-economical categories, resource providing and social sense are certain.

Keywords: educational services, higher educational establishment, resources.

УДК 658

А. В. ДУДАР, викладач, ДонДУУ, Торезький коледж, Торез

СУЧАСНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В статті виділені актуальні методи управління підприємством у кризових умовах, підходи до стратегічного планування, що дадуть можливість функціонувати підприємству в умовах кризи з найменшими втратами.

Ключові слова: підприємство, криза, антикризове управління, виробництво, економіка, розвиток.

Вступ. Досліджуючи управлінські технології та інструменти, які найбільш активно застосовуються сучасними компаніями, необхідно відзначити спрямування останніх на вирішення проблем, що формуються під впливом домінуючих протиріч функціонування підприємств, серед яких: суперечності між прагненням керівництва управляти розвитком підприємства на засадах завчасного передбачення та невизначеністю зовнішніх і внутрішніх умов господарювання; протиріччя між ретельністю і творчістю в діяльності співробітників, між прагненням до стійкості розвитку підприємства як системи і його мінливістю, між цілісністю

© А. В. Дудар, 2012

підприємства і свободою його підрозділів; між швидкістю змін зовнішнього середовища і швидкістю реакцій підприємства на такі зміни тощо [1, с. 78].

Аналіз останніх досліджень та літератури. Виявленню проблем функціонування та розвитку підприємств за різних умов присвячено праці багатьох зарубіжних та вітчизняних дослідників. Зокрема, пригадаємо лише окремі дослідження останніх років: в контексті життєвого циклу організації цією проблематикою опікувались Широкова Г. В. та Козирєва Т. П. [2]; методологічні засади управління розвитком підприємства у т. ч. в аспекті вирішення протиріч як джерела розвитку підприємства, розвинуті Раєвневою О. В. [1]; можливості використання об'єктних моделей діагностики проблемних ситуацій та їхнього впливу на діяльність підприємства описані у дослідженнях М. Лепи, Р. Лепи, Пушкарь А. [4], Турлакової С. С. [3]. Методологічні аспекти стратегічного планування детально розглянуті в роботах К. С. Боумена, О. С. Віханського, К. А. Волкової, Л. Д. Гітельмана, В. С. Єфремова, А. Кузнєцової, Б. А. Райзберга, М. К. Старовойтова, А. А. Томпсона, Ф. Хедоурі та інших. Методики антикризового управління сформовані й проаналізовані в працях Г. Бірмана, Р. Брейлі, В. М. Іванова, В. В. Ковальова, В. М. Матвєєвої, Р. В. Уотермена, Е. А. Уткіна, Дж. Фіннерті, С. Шмідта та інших. Публікації останніх років з питань розвитку й удосконалення роботи підприємств відбивають системний підхід до розробки стратегії економічного розвитку, ресурсної бази, стан і розвиток зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства, орієнтованого на власні можливості, а також антикризові методики. Але необхідно відзначити, що досить широкий спектр теоретичних і практичних розробок в області стратегічного й антикризового управління не дає відповідей на багато питань.

Мета досліджень, постановка проблеми. Головною метою даної статті є виділення актуальних методів управління підприємством у кризових умовах, підходів до стратегічного планування, що дасть можливість функціонувати підприємству в умовах кризи з найменшими втратами, а також узагальнення та характеристика підходів до виявлення проблемних ситуацій підприємства задля визначення основних передумов формування розвитку управління підприємством. Всі підприємства являють собою ринково специфічну систему, в якій товарно-грошові відносини діють як поза нею, так і в ній самій. Кожне підприємство одночасно виступає як продавець створених товарів (послуг) і як покупець необхідних виробничих ресурсів. Водночас кожна ланка-споживач виконує

контрольні функції щодо ланки-виробника (зворотний зв'язок), хоча загальний (підсумковий) контроль належить заключній ланці – споживачу кінцевої продукції. У зв'язку із цим управління підприємствами має сприяти адаптації всіх галузей і ланок до конкретних умов ринкового середовища. Ще важливіше своєчасно вловлювати і сприяти усуненню можливих диспропорцій. А це означає, що слід класти в основу управління внутрікомплексні регулятивні пропорції, сприяти усуненню монополізму промислових і сервісних підприємств. Адаптивність в підприємстві слід розуміти як обов'язковість окремих ланок підпорядковуватись іншим.

Відповідно до вимог нової економічної реальності методика стратегії розвитку підприємства має включати антикризові заходи.

Матеріали досліджень. Сформувати економічний механізм підприємства без визначення в ньому ролі управління і всієї системи менеджменту неможливо. Якщо виходити з того, що всі підприємства це не просто сума пов'язаних галузей, а ієрархічно складний організм, в якому домінує біоекономічна система, то стане зрозумілим, що управляти цією системою, як і організувати менеджментські служби в самій системі, можна за умови, коли будуть враховані особливості управлінських дій, які потребує система.

Поняття "антикризове управління підприємством" виникло порівняно нещодавно – це процес застосування форм, методів і процедур, спрямованих на соціально-економічне оздоровлення фінансово-господарської діяльності підприємця, підприємства, галузі, створення й розвиток умов для виходу з кризового стану економіки регіону або країни в цілому [6, с. 226]. Передусім виділимо основні принципи, на яких ґрунтується система антикризового управління – це рання діагностика кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства, терміновість реагування на різні кризові явища, адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовому добробуту, а також повна реалізація внутрішнього потенціалу для виходу з кризи [6, с. 258].

Сьогодні варто згадати, що криза має дві сторони: першу – небезпечну й руйнівну, а другу – спрямовану на поліпшення й зміни, коли стають явними допущені помилки й постає неминуча необхідність їх виправлення. Від прийнятих у цей момент рішень і виконуваних дій залежить, чи виживе підприємство й з якими результатами воно вийде з економічного безладдя. Спроби перечекати

кризу, відклавши плани з розвитку підприємства й виправдовуючи бездіяльність несприятливими умовами – це прямий шлях до банкрутства. Емоційно прийняте рішення про закриття або замороження бізнесу в більшості випадків приведе до захоплення частки ринку конкурентами, що мають стратегічне бачення. Фінансова криза – найкращий час для розвитку підприємництва, захоплення або розширення частки ринку, звільненого його більше слабкими учасниками.

Результати досліджень. Слід зазначити, що стратегічна система управління може істотно впливати на ефективність діяльності підприємства лише тоді, коли її належним чином адаптовано до ринкових умов господарювання. Вдосконаленню управлінської практики посприяв прогрес в оргтехніці і те, що відбувається сьогодні в теорії і практиці управління, називається «тихою управлінською революцією» [5, с. 84]. Загальні проблеми керування, що мають на вітчизняних підприємствах, зв'язані з економічною реформою і переходом до ринкових виробничих відносин, а також із труднощами і макроекономічними помилками, зв'язаними з цим процесом. У цих умовах загальний напрямок підвищення уваги керівників і фахівців підприємств з організаційно-технічних задач на організаційно-економічні питання, з обліком як стратегічних задач, так і локальних проблем.

Безумовно, ніякі інформаційні технології не здатні вирішити весь комплекс різноманітних управлінських проблем. Проте, є багато областей, у яких вони є незамінним помічником менеджера. Наприклад, саме вони дозволяють вирішити проблему вірогідності, оперативності і регулярності управлінської інформації, що дає можливість керівникам вищої, середньої і нижньої ланок приймати більш ефективні рішення.

Висновки. Тільки на основі сучасних систем керування можуть бути вирішені задачі взаємозв'язку виробничих і фінансових аспектів керування підприємством, у результаті чого функції обліку, калькулювання собівартості і фінансового менеджменту будуть цілком відповідати своєму призначенню і сприяти досягненню високих фінансових результатів.

Список літератури: 1. Раєвська О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі. / Н.-д. центр індустр. пробл. розвитку НАН України, Харк. нац. екон. ун-т. – Х.: ІНЖЕК, 2006. – 493 с. 2. Широкова Г. В., Козырева Т. П. Сравнительный анализ проблем на разных стадиях жизненного цикла организации // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия «Менеджмент», 2006, Вып. 4. – С. 54-82. 3. Турлакова С. С. Объектная модель выявления проблемных ситуаций в системе управления развитием предприятий // Економічний розвиток. – 2008. – № 1, С. 90-92. 4. Лена Н. Н., Лена Р. Н., Пушкарь А. И. Моделирование процессов управления развитием предприятий: Монография / НАН Украины. Ин-т економіки пром-ти: Под ред. Н. Н. Лены. – Донецк: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2005. – 448 с. 5. Бойчик І. М. Економіка підприємства / Бойчик І. М.; – К.: Атака, 2004. – 84 с. 6. С. Г. Беляева, В. И. Кошкина :Теория и практика антикризисного управления– М.: ЮНИТИ, 2005.

УДК 658

Сучасне управління підприємством / Дудар А. В. // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2012. – № 56(962). – С. 57–61. – Бібліогр.: 6 назв.

В статті виділені актуальні методи управління підприємством в кризових умовах, підходи до стратегічного планування, які дадуть можливість функціонувати підприємству в умовах кризи з найменшими втратами.

Ключевые слова: підприємство, криза, антикризове управління, виробництво, економіка, розвиток.

In article actual management methods by the enterprise in crisis conditions, approaches to strategic planning which will give the chance to function to the enterprise in the conditions of crisis with the least losses are allocated.

Keywords: the enterprise, crisis, anti-recessionary management, manufacture, economy, development.

УДК 339.562:346:338.24:339.9:339.16:631.1(477)

Л. М. ЗАКРЕВСЬКА, канд. екон. наук, доц., НУХТ, Київ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Статтю присвячено проблемам розвитку вітчизняної агропродовольчої торгівлі. Автором досліджено тенденції агропродовольчого експорту України у 1996-2011 рр.; обґрунтовано доцільність проведення політики аграрного протекціонізму. Доведено, що активізація українського агропродовольчого експорту має відбуватися шляхом збільшення кількості високоякісної конкурентоспроможної продукції.

Ключові слова: агропродовольча торгівля, зовнішня торгівля, агропродовольчий експорт, аграрне виробництво.

Вступ. Світова фінансова криза негативно позначилась на розвитку вітчизняної агропродовольчої торгівлі. Вхідження України в СОТ та глобалізація світової економіки підсилюють необхідність регулювання експортно-імпортних процесів. Постійна ситуаційна нестабільність на світовому продовольчому ринку потребує розробки і використання механізмів адаптованих до кон'юнктурних змін у зовнішньому світовому середовищі. Особливо потребують вдосконалення діючі механізми та інструменти державного регулювання експорту-імпорту сільськогосподарської продукції. Це обумовлено перш за все необхідністю забезпечення інтересів держави, конкретного виробника в системі зовнішньоекономічної діяльності України.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Розв'язанню цієї задачі присвячені наукові дослідження багатьох вчених в Україні та за кордоном, а саме: І. Р. Бондара, О. Д. Гудзинського, А. М. Гуменюк, Б. П. Дмитрука, Т. В. Драги, В. В. Зіновчука, О. Г. Івченко, А. М. Кандиби, С. М. Кваші, Н. В. Коваленка, Б. А. Кормич, Н. П. Литвиненко, Ю. В. Макогон, О. В. Мартинюк, Н. М. Міщенко, П. Т. Саблука, В. К. Савчука, В. М. Скупого, А. І. Яворського та інших науковців.

© Л. М. Закревська, 2012